

חישוב שער הנפח

סאה = 6 קבין
 קב = 4 לוגים
 לוג = 6 ביצים
 סאה = 144 ביצים
 $(6 \cdot 4 \cdot 6 = 144)$

פג ע"א. המרת סאה לביצים

כאשר בא רב דימי לבבל העיד: שאדם בשם בוניס הביא לרבי כלי למדידת סאה מהעיר נאוסא. רבי בדק את הכלי ומצא שהוא מכיל 217 ביצים. הגמרא מנסה להבין כיצד יש כל כך הרבה ביצים בסאה?

שיעור ביצים בכלי: 217 ביצים

התירוץ הראשון שמנסה הגמרא להעמיד עוסק במידות מדבריות, ירושלמיות וציפוריות. שבמשך הדורות הגדילו את השיעורים בחמישית (ראה פירושו להלן):

התירוץ השני, שמדובר בכלי ע"פ מידות ציפורי, והוא כלול בתוכו גם את שיעור הפרשת חלה. כדי שלאחר שיפרישו את החלה מן הכלי יישאר שם בדיוק סאה. הפרשת חלה לבעל הבית הינה $1/24$, לכן יש להוסיף עוד 8 ביצים ($8 \cdot 1/8 = 8.625$). הגמרא לא דקדקה להוסיף גם את השארית שעולה "ליותר מחצי ביצה":

כלי עם שיעור חלה: 207 ביצים 8 ביצים עבור חלה

התירוץ השלישי, הוסף למידת הציפורי את ה"ועוד" (ראה דף קודם. "ועוד" שווה ל- $1/20$ הביצה), תקבל 217 ביצים ואפילו שהשיעור יותר מ-217 ביצים - כיוון שלא הגיע שיעורו לביצה לא החשיב אותו רבי בחשבון.

כלי עם שיעור עוד: 207 ביצים 10 ביצים עבור "ועוד"

לאחר שעסקנו בהגדלת הסאה, הגמרא מביאה ברייתא ומנסה לברר את פירוש היחס "שליש": "תנו רבנן: סאה ירושלמית יתירה על מדבריות שתות (שישית מלבר, מבחון), ושל ציפורית יתירה על ירושלמית שתות. נמצאת של ציפורית יתירה על מדבריות שלישי".

2. ציפורית עודפת על מדבריות, כשליש של ירושלמיות:

1. ציפורית עודפת על מדבריות, כשליש של מדבריות:

3. ציפורית עודפת על מדבריות, כשליש של ציפורי:

רבי ירמיה מתרץ שהברייתא רוצה להגיד לנו כאופציה השלישית, ששליש של ציפורי (69) קרוב מאוד להפרש בין ציפורי למדבריות (63), וכמו כן, שלישי של ציפורי (69) שווה למחצית מדבריות ($144/2=72$). רבינא דוחה את האפשרות שהברייתא רוצה להשמיע לנו דברים בקירוב, ולכן מתרץ: שאם מוסיפים כשיטת רבי את כשיעור "ועוד" לביצה של ציפורי (סה"כ 217 כלעיל) ונחלק בשליש (72.33), נקבל תוצאה הגבוהה ממחצית שיעור המדבריות (72) בשיעור של שלישי ביצה ($72.33-72=0.33$).

